

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

15. jaanuar 2013*

ELTL artikkel 267 — Kohtulahendi tühistamine — Pädevale kohtule tagasisaatmine — Kohustus järgida tühistamisotsust — Eelotsusetaotlus — Võimalus — Keskkond — Århusi konventsioon — Direktiiv 85/337/EMÜ — Direktiiv 96/61/EÜ — Üldsuse osalemine asjade otsustamises — Prügila rajamine — Loataotlus — Ärisaladus — Dokumendi üldsusele avaldamata jätmise — Tagajärjed prügila teostusloa andmise otsuse kehtivusele — Rikkumise kõrvaldamine — Projekti keskkonnamõju hindamine — Lõplik hinnang, mis on antud enne liikmesriigi ühinemist Euroopa Liiduga — Direktiivi 85/337 ajaline kohaldamine — Kohtule esitatav kaebus — Ajutised meetmed — Täitmise peatamine — Vaidlustatud otsuse tühistamine — Omandiõigus — Riive

Kohtuasjas C-416/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakkia) 17. augusti 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. augustil 2010, menetluses

Jozef Križan,

Katarína Aksamitová,

Gabriela Kokošková,

Jozef Kokoška,

Martina Strezenická,

Jozef Strezenický,

Peter Šidlo,

Lenka Šidlová,

Drahoslava Šidlová,

Milan Šimovič,

Elena Šimovičová,

Stanislav Aksamit,

Tomáš Pitoňák,

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

Petra Pitoňáková,
Mária Križanová,
Vladimír Mizerák,
Lubomír Pevný,
Darina Brunovská,
Mária Fišerová,
Lenka Fišerová,
Peter Zvolenský,
Katarína Zvolenská,
Kamila Mizeráková,
Anna Konfráterová,
Milan Konfráter,
Michaela Konfráterová,
Tomáš Pavlovič,
Jozef Krivošík,
Ema Krivošíková,
Eva Pavlovičová,
Jaroslav Pavlovič,
Pavol Šipoš,
Martina Šipošová,
Jozefína Šipošová,
Zuzana Šipošová,
Ivan Čaputa,
Zuzana Čaputová,
Štefan Strapák,
Katarína Strapáková,
František Slezák,

Agnesa Slezáková,

Vincent Zimka,

Elena Zimková,

Marián Šipoš,

Mesto Pezinok

versus

Slovenská inšpekcia životného prostredia,

menetluses osalesid:

Ekologická skládka as,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts, kodade presidendid A. Tizzano, M. Ilešič, L. Bay Larsen (ettekandja), J. Malenovský, kohtunikud A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, C. Toader, J.-J. Kasel ja M. Safjan,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 17. jaanuari 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Jozef Križan, Katarína Aksamitová, Gabriela Kokošková, Jozef Kokoška, Martina Strezenická, Jozef Strezenický, Peter Šidlo, Lenka Šidlová, Drahoslava Šidlová, Milano Šimovič, Elena Šimovičová, Stanislav Aksamit, Tomáš Pitoňák, Petra Pitoňáková, Mária Križanová, Vladimír Mizerák, Ľubomír Pevný, Darina Brunovská, Mária Fišerová, Lenka Fišerová, Peter Zvolenský, Katarína Zvolenská, Kamila Mizeráková, Anna Konfráterová, Milano Konfráter, Michaela Konfráterová, Tomáš Pavlovič, Jozef Krivošík, Ema Krivošíková, Eva Pavlovičová, Jaroslav Pavlovič, Pavol Šipoš, Martina Šipošová, Jozefína Šipošová, Zuzana Šipošová, Ivan Čaputa, Zuzana Čaputová, Štefan Strapák, Katarína Strapáková, František Slezák, Agnesa Slezáková, Vincent Zimka, Elena Zimková, Marián Šipoš, esindajad: *advokát* T. Kamenec ja *advokát* Z. Čaputová,
- Mesto Pezinok, esindajad: *advokát* J. Ondruš ja *advokát* K. Siváková,
- Slovenská inšpekcia životného prostredia, esindaja: *advokát* L. Fogaš,
- Ekologická skládka as, esindaja: *advokát* P. Kováč,
- Slovaki valitsus, esindaja: B. Ricziová,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja D. Hadroušek,
- Prantsuse valitsus, esindaja: S. Menez,

— Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

— Euroopa Komisjon, esindajad: P. Oliver ja A. Tokár,

olles 19. aprilli 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Århusis 25. juunil 1998 alla kirjutatud keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni, mis on Euroopa Ühenduse nimel heaks kiidetud nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ (ELT L 124, lk 1, edaspidi „Århusi konventsioon”), samuti ELTL artikli 191 lõikeid 1 ja 2 ning artiklit 267, nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, lk 40; ELT eriväljaanne 15/01, lk 248), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiiviga 2003/35/EÜ (ELT L 156, lk 17) (edaspidi „direktiiv 85/337”), ning nõukogu 24. septembri 1996. aasta direktiivi 96/61/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta (EÜT L 257, lk 26; ELT eriväljaanne 15/03, lk 80), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 166/2006 (ELT L 33, lk 1) (edaspidi „direktiiv 96/61”).
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt J. Križani ja veel 43 füüsilise isiku, kes on Pezinoki linna elanikud, ja Mesto Pezinoki (Pezinoki linn) ning teiselt poolt Slovenská inšpekcia životného prostredia (Slovaki keskkonnainspeksioon, edaspidi „inšpekcia”) vahelises kohtuvaidluses haldusasutuse nende otsuste seaduslikkuse üle, millega põhikohtuasja menetlusosalisele Ekologická skládka as (edaspidi „Ekologická skládka”) anti luba prügila ehitamiseks ja käitamiseks.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 Århusi konventsiooni artikli 6 „Üldsuse osalemine eritegevusega seotud asjade otsustamisel” lõigetes 1, 2, 4 ja 6 on sätestatud:

„1. Konventsiooniosaline:

- a) kohaldab selle artikli sätteid otsuste suhtes, mis tehakse lisas I loetletud tegevuste lubamiseks või keelamiseks;

[...]

2. Keskkonnaasjade otsustajad teevad asjast huvitatud üldsusele otsustamise varases etapis ja tõhusal viisil avalikult või isiklikult teatavaks:

[...]

- d) kavandatud menetluse (sh teave, kuidas ja millal infot saab esitada). Teates peavad olema järgmised andmed:

[...]

- iv) üldsusele asjakohast infot andva ja väljapanekute kaudu tutvustava avaliku võimu organi nimetus;

[...]

4. Et tagada üldsuse osalemise tõhusus, näeb konventsiooniosaline ette tema osalemise juba otsustamise algetapis, kui kõik variandid on lahtised.

[...]

6. Kui see on ette nähtud konventsiooniosalise siseriiklikus õiguses, teeb ta pädevale asutusele kohustuseks viivitamata esitada selles artiklis nimetatud otsuste tegemiseks vajalik info asjast huvitatud üldsusele tasuta tutvumiseks ajal, mil üldsus osaleb otsustamises. See ei ole vastuolus konventsiooniosalise õigusega [eeskätt] artikli 4 [lõike] 4 alusel keelduda teatava info avalikustamisest.

[...]”

- 4 Sama konventsiooni artikli 9 „Õigus pöörduda kohtusse” lõigetes 2 ja 4 on ette nähtud:

„2. Konventsiooniosaline tagab siseriiklike õigusaktidega, et asjast huvitatud üldsuse esindajal,

[...]

b) [...] on õigus pöörduda kohtusse või seaduse alusel loodud muu sõltumatu ja erapooletu asutuse poole artikli 6 alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks ning kui siseriiklik õigus seda ette näeb ja ilma, et see piiraks selle artikli lõike 3 kohaldamist, ka konventsiooni muude asjakohaste sätete alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks.

[...]

4. Lisaks lõikele 1 ja piiramata selle kohaldamist, peavad lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud menetlused nägema ette kohased ja tõhusad õiguskaitsevahendid, sealhulgas vajadusel esialgse õiguskaitse, ning olema ausad, õiglased, õigeaegsed ja mitte takistavalt kallid. [...]”

- 5 Århusi konventsiooni I lisa, mis loetleb tegevused, millele viidatakse artikli 6 lõike 1 punktis a, sätestab punktis 5:

„Jäätmekäitlus:

[...]

— prügilad, kuhu ladestatakse üle 10 tonni jäätmeid ööpäevas või mille üldmaht ületab 25 000 tonni, välja arvatud püsijäätmete prügilad.”

Liidu õigus

Direktiiv 85/337

- 6 Direktiivi 85/337 artikli 1 lõikes 2 on määratletud mõiste „teostusluba” – see on „pädeva asutuse või pädevate asutuste otsus, mis annab arendajale õiguse projekti teostamiseks”.

7 Nimetatud direktiivi artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, tagamaks, et enne loa andmist nõutakse keskkonda muu hulgas oma laadi, mahu või asukoha tõttu oluliselt mõjutada võivatelt töödelt teostusluba ja hinnatakse nende mõju. Sellised projektid on määratletud artiklis 4.

2. Keskkonnamõju hindamise võib lisada liikmesriikide projektide loamenetlusse või kui see ei ole võimalik, muudesse menetlustesse või käesoleva direktiivi eesmärkide täitmiseks kehtestatud menetlustesse.

[...]”

Direktiiv 96/61

8 Direktiivi 96/61 põhjenduses 23 on märgitud:

„[...] üldsuse teavitamiseks käitiste tegevusest ja nende võimalikust mõjust keskkonnale ning loa andmise protsessi läbipaistvuse tagamiseks terves ühenduses peab üldsusele olema enne otsuse tegemist kättesaadav teave, mis on seotud uute käitiste tegevuslubade taotlemise[ga] [...]”

9 Nimetatud direktiivi artikkel 1 „Eesmärk ja reguleerimisala” sätestab:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on saavutada I lisas loetletud tööstuslikest tegevusaladest tuleneva saastuse kompleksne vältimine ja kontroll. Selles sätestatakse meetmed, mille eesmärk on vältida või kui see ei ole võimalik, vähendada eespool nimetatud tegevusest tulenevat väljutamist õhku, vette ja pinnasesse, sealhulgas jäätmetega seotud meetmed, et saavutada keskkonna kui terviku kaitse kõrge tase, ilma et see piiraks direktiivi [85/337] ja muude asjakohaste ühenduse sätete kohaldamist.”

10 Sama direktiivi artikkel 15 „Juurdepäas teabele ja üldsuse osalemine loamenetluses” näeb ette:

„1. Liikmesriigid tagavad, et asjaomasele üldsusele antakse õigeaegsed ja tõhusad võimalused võtta osa järgmistest menetlustest:

— uute käitiste lubade väljastamine,

[...]

Sellisest menetlusest võetakse osa V lisas sätestatud korras.

[...]

4. [Lõiget 1] kohaldatakse [muu hulgas nõukogu 7. juuni 1990. aasta] direktiivi 90/313/EMÜ [mis käsitleb vaba juurdepääsu keskkonnateabele (EÜT L 158, lk 56; ELT eriväljaanne 15/01, lk 402)] artikli 3 lõigetes 2 ja 3 ettenähtud piirangute kohaselt.

[...]”

11 Direktiivi 96/61 artikkel 15a „Õiguskaitse kättesaadavus” on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid tagavad, et kooskõlas siseriikliku õigussüsteemiga oleks asjaomasel elanikkonnal:

[...]

juurdepääs kaebuste lahendamisele kohtus või mõnes muus sõltumatus ja erapooletus organis, mis on seaduslikult asutatud, et vaidlustada otsuste, seaduste ja puuduste sisulist või protseduurilist seaduslikkust seoses käesoleva direktiivi sätete kohase üldsuse kaasamisega.

[...]

Iga selline menetlus on erapooletu, õiglane, õigeaegne ja mitte üle jõu käival kulukas.

[...]”

12 Direktiivi 96/61 I lisa „Artiklis 1 nimetatud tööstuslike tegevusalade liigid” punktis 5.4 on nimetatud „«[p]rügilad, kuhu ladestatakse üle kümne tonni ööpäevas või mille üldmaht on 25 000 tonni, v.a püsijäätmete prügilad”.

13 Sama direktiivi V lisa „Üldsuse kaasamine otsuste tegemisse” näeb muu hulgas ette:

„1. Üldsust teavitatakse (kas avalike teadaannete või muude sobivate vahendite, näiteks võimalusel elektroonilise ajakirjanduse abil) järgmistest küsimustest otsuse tegemise varases etapis või hiljemalt siis, kui teavet saab nõuetekohaselt esitada:

[...]

c) üksikasjad pädevate asutuste kohta, kes vastutavad otsuse tegemise eest, asutuste kohta, kust saab ajakohast teavet, asutuste kohta, kellele võib esitada märkusi ja küsimusi, ning märkuste ja küsimuste edastamise ajakava kohta;

[...]

f) teadaanne selle kohta, millal, kus ja kuidas tehakse asjakohane teave kättesaadavaks;

[...]”

Direktiiv 2003/4/EÜ

14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 41, lk 26, ELT eriväljaanne 15/07, lk 375) põhjendus 16 on sõnastatud järgmiselt:

„Õigus teabele tähendab seda, et teabe avalikustamine peaks olema üldnõue ja et riigiasutustel oleks lubatud keskkonnateabe saamise taotlust tagasi lükata ainult teatavatel konkreetsetel ja selgelt määratletud juhtudel. Keeldumise põhjuste tõlgendamine peaks olema piiratud, nii et avalikustamisega seotud üldsuse huvi oleks võrreldav avalikustamisest keeldumise huviga. Keeldumise põhjus tuleb taotlejale teatada käesolevas direktiivis sätestatud tähtaja jooksul.”

15 Direktiivi artikli 4 lõikes 2 ja 4 on muu hulgas sätestatud:

„2. Liikmesriigid võivad sätestada keskkonnateabe taotluse tagasilükkamise, kui teabe avalikustamine võib kahjustada:

[...]

- d) äri- või tööstusteabe konfidentsiaalsust, kui selline konfidentsiaalsus on sätestatud siseriiklike või ühenduse õigusnormidega, et kaitsta seaduslikke majandushuvisid, sealhulgas avalikku huvi säilitada statistilist konfidentsiaalsust või maksude salastatust;

[...]

Lõikes [...] 2 mainitud tagasilükkamise põhjuste tõlgendamine peaks olema piiratud, võttes arvesse, kas avalikustamine teeniks konkreetsel üksikjuhul üldsuse huvisid. Igal üksikjuhul tuleb avalikustamisega teenitavaid üldsuse huvisid võrrelda tagasilükkamisega teenitavate huvidega. [...]

[...]

4. Riigiasutuste valduses olev või nende nimel hoitav keskkonnateave, mida taotleja on taotlenud, tehakse kättesaadavaks osaliselt, kui kogu taotletavast teabest on võimalik eraldada lõike 1 punktide d ja e või lõike 2 reguleerimisalasse kuuluvat teavet.”

Direktiiv 2003/35

- 16 Direktiivi 2003/35 põhjendus 5 osutab, et liidu õigusaktid tuleb viia vastavusse Århusi konventsiooniga, et saaks selle ratifitseerida.

Slovaki õigus

Menetlusnõuded

- 17 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 135 lõikes 1 on sätestatud:

„[...] Ühtlasi on kohtule siduvad Ústavný súd Slovenskej republiky otsused või Euroopa Inimõiguste Kohtu põhiõigusi ja -vabadusi puudutavad otsused.”

- 18 Seadus nr 38/1993, mis käsitleb Ústavný súd Slovenskej republiky korraldust, menetlust ja kohtunike staatust, näeb põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis artikli 56 lõikega 6 ette:

„Kui Ústavný súd Slovenskej republiky tühistab pädeva kohtu lahendi, meetme või muu toimingu ja saadab asja talle tagasi, on kohtuasjas otsuse tegija, meetme võtja või toimingu sooritaja kohustatud asja uuesti läbi vaatama ja lahendama. Selles menetluses või toimingus on talle siduv Ústavný súd Slovenskej republiky *právny názor* [õiguslik seisukoht].”

Keskkonnamõju hindamist, planeerimist ja kompleksluba reguleerivad sätted

– Seadus nr 24/2006

- 19 Seaduse nr 24/2006 keskkonnamõju hindamise ning mõningate seaduste muutmise kohta artikli 1 lõige 1 sätestab põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis:

„Käesolev seadus reguleerib:

- a) protsessi, mille käigus spetsialistid ja üldsus hindavad keskkonnamõju, mida võivad avaldada

[...]

(2) kavandatav tegevus – enne asukohavaliku otsuse vastuvõtmist või enne vastava loa andmist erisätete alusel.

[...]”

20 Selle seaduse artikkel 37 sätestab:

„[...]

(6) Tegevuse kohta antud lõplik hinnang kehtib kolm aastat selle andmisest arvates. Kui selle tähtaja jooksul on erisätete alusel alustatud asukohavaliku või teostusloa andmise menetlust, säilitab lõplik hinnang kehtivuse.

(7) Tegevuse kohta antud lõpliku hinnangu kehtivust võib taotleja avalduse alusel kaheks aastaks korduvalt pikendada, kui ta esitab kirjalikud tõendid selle kohta, et kavandatav tegevus ja asukohatingimused ei ole oluliselt muutunud, ühtki uut asjaolu tegevuse hindamisaruande sisuga seondult ei ole ilmnenu ja uut tehnoloogiat, mis sobiks kavandatava tegevuse läbiviimiseks, ei ole välja töötatud. Tegevuse kohta antud lõpliku hinnangu kehtivuse pikendamise otsuse võtab vastu pädev asutus.”

21 Nimetatud seaduse artikli 65 lõige 5 täpsustab:

„Kui lõplik hinnang on antud enne 1. veebruari 2006 ja hindamisele kuuluva tegevuse jaoks teostusloa andmise menetlust ei ole erisätete alusel alustatud, esitatakse kehtivuse pikendamise avaldus ministeeriumile artikli 37 lõike 7 kohaselt.”

– Seadus nr 50/1976

22 Planeerimis- ja ehituseadustiku nr 50/1976 artikkel 32 sätestab põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis:

„Ehitise asukohavalik, maakasutuse sihtotstarbe muutmine ja oluliste huvide kaitse maa-alal võib toimuda ainult planeeringu kehtestamise otsuse alusel, mis on vormistatud kui

a) ehitise asukohavaliku otsus;

[...]”

– Seadus nr 245/2003

23 Seaduse nr 245/2003 saastuse kompleksse vältimise ja vähendamise ning mõningate seaduste muutmise kohta, mida on omakorda muudetud seadusega nr 532/2005, (edaspidi „seadus nr 245/2003”) artikli 8 lõiked 3 ja 4 sätestavad:

„(3) Kui tegemist on kompleksse käitise loaga, mille puhul on ühtlasi nõutav loa andmine uuele ehitisele või olemasoleva ehitise ümberehitamine, hõlmab menetlus ka planeerimismenetlust, muudatust puudutavat menetlust, mis eelneb ehitise valmimisele, ja ümberkorraldustööde loamenetlust.

(4) Planeerimismenetlus, käitise keskkonnamõju hindamine ja raskete tööstusõnnetuste ärahoidmise tingimuste kindlaksmääramine ei ole kompleksse loaga hõlmatud.”

24 Selle seaduse artikli 11 lõige 2 täpsustab:

„[Kompleksloa] taotlusele lisatakse:

[...]

c) keskkonnamõju hindamise menetluse tulemusena antud lõplik hinnang, kui see on käitamiseks nõutav,

[...]

g) planeeringu kehtestamise otsus, kui tegemist on uue käitise või olemasoleva käitise laiendamisega [...]

25 Nimetatud seaduse artikkel 12 „Menetluse algatamine” sätestab:

„[...]

(2) Kui haldusasutus on tuvastanud, et taotlus on puudusteta, ning on kindlaks teinud, kes on menetlusosalised ja milliseid ametiasutusi asi puudutab,

[...]

c) [...] avaldab ta taotluse oma veebilehel ilma lisadeta, mis ei ole elektroonilisel kujul kättesaadavad, ning paneb tähtsamad andmed esitatud taotluse, käitaja ja käitamise kohta vähemalt 15 päevaks välja oma ametlikule teadetetahvlile,

[...]”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

Haldusmenetlus

26 Mesto Pezinok võttis 26. juunil 1997 üldkorraldusega nr 2/1997 vastu planeeringu, mis näeb ette prügila rajamise „Nová jama” (uus kaevandus) nimelisse kohta, kust ammutati pinnast tellisetehastele.

27 Võttes aluseks prügila asukohavaliku projekti kohta Pezinské tehelne as poolt 16. detsembril 1998 esitatud hindamisaruande, viis keskkonnaministeerium 1999. aastal läbi keskkonnamõju hindamise. Ta andis lõpliku hinnangu 26. juulil 1999.

28 Ekologická skládka esitas 7. augustil 2002 Mesto Pezinoki pädevale teenistusele taotluse teha planeeringu kehtestamise otsus prügila rajamiseks Nová jama asukohta.

29 Pezinské tehelne as-i taotluse alusel otsustas keskkonnaministeerium 27. märtsil 2006 pikendada oma 26. juuli 1999. aasta lõpliku hinnangu kehtivust kuni 1. veebruarini 2008.

30 Mesto Pezinok andis 30. novembri 2006. aasta otsusega – sõnastuses, mis tuleneb Krajský stavebný úrad v Bratislave (Bratislava maakonna ehitusamet) 7. mai 2007. aasta otsusest – Ekologická skládka taotluse alusel loa prügila rajamiseks Nová jama asukohta.

- 31 Ekologická skládka esitas 25. septembril 2007 kompleksloa taotluse ning Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Bratislava (Slovaki keskkonnainspeksiiooni Bratislava osakond, edaspidi „inšpektorát“) algatas ühtse menetluse seaduse nr 245/2003 alusel, millega on üle võetud direktiiv 96/61. Koos teiste keskkonnakaitseasutustega avaldas ta selle taotluse 17. oktoobril 2007 ning määras üldsuse ja asjassepuutuvate riigiasutuste seisukohtade esitamise tähtajaks 30 päeva.
- 32 Kuna põhikohtuasja kaebuse esitajad väitsid, et Ekologická skládka esitatud kompleksloa taotlus on puudulik, kuna sellele ei olnud lisatud – nagu näeb ette seaduse nr 245/2003 artikli 11 lõike 2 punkt g – prügila asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsust, siis peatas inšpektorát ühtse menetluse 26. novembril 2007 ja palus esitada see otsus.
- 33 Ekologická skládka esitas otsuse 27. detsembril 2007 märkusega, et ta peab seda ärisaladuseks. Märkust arvestades ei teinud inšpektorát nimetatud dokumenti põhikohtuasja kaebuse esitajatele kättesaadavaks.
- 34 Inšpektorát väljastas 22. jaanuaril 2008 Ekologická skládka kaitse kompleksloa „Pezinoki prügila“ rajamiseks ja käitamiseks.
- 35 Põhikohtuasja kaebuse esitajad esitasid selle otsuse peale vaide inšpektoriale, mis on kõrgemalseisev keskkonnaasutus. See asutus otsustas prügila asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsuse välja panna ametlikule teadetetahvlile 14. märtsist kuni 14. aprillini 2008.
- 36 Teise tasandi haldusmenetluses osutasid põhikohtuasja kaebuse esitajad eeskätt õigusnormide rikkumisele seeläbi, et ühtne menetlus algatati prügila asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsust välja nõudmata ja hiljem, kui otsus oli esitatud, ei avaldatud seda põhjendusel, et tegemist on ärisaladusega.
- 37 Inšpekcia jättis vaide 18. augusti 2008. aasta otsusega põhjendamata tõttu rahuldamata.

Kohtumenetlus

- 38 Põhikohtuasja kaebuse esitajad esitasid inšpekcia 18. augusti 2008. aasta otsuse peale kaebuse Krajský súd Bratislavale (Bratislava ringkonnakohus), kes tegutseb esimese astme halduskohtuna. See kohus jättis 4. detsembri 2008. aasta otsusega kaebuse rahuldamata.
- 39 Selle kohtuotsuse peale esitasid põhikohtuasja kaebuse esitajad apellatsioonkaebuse Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi ülemkohus).
- 40 See kohus peatas kompleksloa täitmise 6. aprilli 2009. aasta määrusega.
- 41 Sama kohus muutis 28. mai 2009. aasta otsusega Krajský súd Bratislava kohtuotsust ning tühistas inšpekcia 18. augusti 2008. aasta otsuse ja inšpektoráti 22. jaanuari 2008. aasta otsuse, heites pädevatele ametiasutustele ette peamiselt seda, et nad ei järginud sätteid, mis reguleerivad asjast huvitatud üldsuse osalemist ühtses menetluses ega hinnanud piisava põhjalikkusega prügila rajamise keskkonnamõju.
- 42 Ekologická skládka esitas 25. juunil 2009 Ústavný súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohus) kaebuse Najvyšší súd Slovenskej republiky 6. aprilli 2009. aasta määruse põhiseadusele vastavuse kontrollimiseks ning 3. septembril 2009 kaebuse sama kohtu 28. mai 2009. aasta otsuse põhiseadusele vastavuse kontrollimiseks.

- 43 Ústavný súd Slovenskej republiky tuvastas 27. mai 2010. aasta kohtuotsusega, et Najvyšší súd Slovenskej republiky rikkus Ekologická skládka põhiõigust kohtulikule kaitsele, mida tunnustab põhiseaduse artikli 46 lõige 1, omandiõigust, mis on põhiseaduse artikli 20 lõikega 1 tunnustatud põhiõigus, ja õigust oma omandit segamatult kasutada, mida tunnustab Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooni lisaprotokolli artikkel 1.
- 44 Ta leidis nimelt, et Najvyšší súd Slovenskej republiky ei ole arvesse võtnud kõiki haldusmenetluses kohaldatavaid põhimõtteid ja on ületanud oma pädevuse piire, kontrollides menetluse ja keskkonnamõju hindamise otsuse seaduslikkust, kuigi kaebuse esitajad seda ei vaidlustanud, ning et tal puudus pädevus neis küsimustes otsust teha.
- 45 Sellest tulenevalt tühistas Ústavný súd Slovenskej republiky oma otsusega vaidlustatud kohtumääruse ja kohtuotsuse ning saatis kohtuasja tagasi Najvyšší súd Slovenskej republikyle uue otsuse tegemiseks.
- 46 Najvyšší súd Slovenskej republiky märgib, et mitmed menetlusosalised tema lahendatavas kohtuasjas väidavad, et Ústavný súd Slovenskej republiky 27. mai 2010. aasta kohtuotsus on talle siduv. Ta toonitab siiski, et tal on ikka veel kahtlusi, kas vaidlustatud otsused on liidu õigusega kooskõlas.
- 47 Neil asjaoludel otsustas Najvyšší súd Slovenskej republiky menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [liidu] õigus (eelkõige ELTL artikkel 267) kohustab liikmesriigi ülemkohut või annab talle õiguse esitada omal algatusel Euroopa [...] Kohtule eelotsusetaotlus isegi juhul, kui põhikohtumenetluses on niisugune olukord: konstitutsioonikohus tühistas ülemkohtu otsuse, mis põhines peamiselt [liidu] keskkonnaõiguse normi kohaldamisel, ning tegi sellele kohtule ülesandeks järgida konstitutsioonikohtu õiguslikke hinnanguid ühe kohtumenetluse poole menetlusõiguste ja põhiõiguste rikkumise osas, kuid milles ei olnud arvesse võetud, et kohtuvaidlus on [liidu õiguse] kohaldamisalas? Teisisõnu: kui konstitutsioonikohus, kes on käesolevas menetluses viimase astme kohus, ei jõudnud järeldusele, et Euroopa [...] Kohtule tuleks esitada eelotsuse küsimused ja jättis põhikohtumenetluses ajutiselt kohaldamata õiguse vastuvõetavale keskkonnale ja keskkonnakaitsele.
2. Kas saastuse kompleksse vältimise põhieesmärki –, mis tuleneb eelkõige [...] direktiivi [96/61] põhjendustest 8, 9 ja 23 ja artiklitest 1 ja 15 ning keskkonnakaitse [liidu õiguse] raamistikust – vältida ja vähendada saastust, sh üldsuse osalusel, et saavutada keskkonna kui terviku kaitse kõrge tase, on võimalik saavutada niisuguses menetluses, milles asjaomasele üldsusele ei ole kompleksse vältimise menetluse algatamise kuupäevaks tehtud kättesaadavaks kogu asjassepuutuvat dokumentatsiooni ([...] direktiivi [96/61] artikkel 6 koosmõjus artikliga 15), eriti otsust prügila asukoha kohta, ning millele järgnevas esimese tasandi menetluses esitab taotleja puuduva dokumendi tingimusel, et seda ei esitataks teistele menetlusosalistele, kuna tegemist on ärisaladusega kaetud dokumendiga, samas kui võib mõistlikult eeldada, et otsus prügila asukoha kohta (eriti selle otsuse põhjendus) mõjutab esitatavaid argumente, märkusi ja muid soovitusi olulisel määral?
3. Kas niisugusel juhul, kui selle hinnangu kehtivust, mille keskkonnaministeerium 1999. aastal ühe keskkonnamõju hindamise menetluse kokkuvõttena andis, pikendatakse mitme aasta pärast pelga otsusega, ilma uut keskkonnamõju hindamist läbi viimata, on täidetud [...] direktiivi [85/337] eesmärgid, eelkõige [liidu] keskkonnaõiguse seisukohast, ning täpsemalt: kas on täidetud artiklis 2 sätestatud tingimus, mille kohaselt tuleb enne teatavatele projektidele loa andmist hinnata nende keskkonnamõju, ehk teisisõnu: kas saab väita, et kui [...] direktiivi [85/337] tähenduses on otsus korra vastu võetud, siis on see määramata kestusega?

4. Kas [...] direktiivist [96/61] (eelkõige selle preambulist ning artiklitest 1 ja 15a) üldiselt tulenev nõue – mille kohaselt tagab iga liikmesriik saastuse vältimise ja vähendamise ka sellega, et annab üldsusele erapooletud, õiglasel ja õigeaegsel õiguskaitsevahendil vastavalt [...] direktiivi [85/337] artiklile 10a ning Århusi konventsiooni artiklile 6 ja artikli 9 lõigetele 2 ja 4 – hõlmab ka võimalust, et nimetatud üldsus saaks taotleda, et võetaks vastu siseriikliku õigusega kooskõlas olev ajutine haldus- või kohtulik meede (näiteks kohtu korraldus peatada kompleksloa täitmine), mis lubab ajutiselt – kuni sisulise otsuse tegemiseni – katkestada kavandatud prügilajamist?
5. Kas on võimalik, et kohtuotsusega – millega täidetakse [...] direktiivis [96/61], [...] direktiivis [85/337] või Århusi konventsiooni artikli 9 lõigetes 2 ja 4 sätestatud tingimust ehk kohaldatakse seal üldsuse jaoks ettenähtud õigust kohtulikule kaitsele Euroopa Liidu keskkonnapoliitikat reguleeriva ELTL artikli 191 lõigete 1 ja 2 tähenduses – rikutakse ebaseaduslikult käitaja omandiõigust, mille tagab inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooni lisaprotokolli artikkel 1, näiteks sellega, et kohtumenetluses tühistatakse taotlejale uue käitise rajamiseks antud lõplik kompleksluba?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

- 48 Inšpekcia, Ekologická skládka ja Slovaki valitsus vaidlustavad erinevatel alustel eelotsusetaotluse või teatavate küsimuste vastuvõetavuse.
- 49 Esiteks on inšpekcia ja Ekologická skládka sõnul kõik küsimused vastuvõetamatud, kuna need käsitlevad olukordi, mis on täielikult reguleeritud siseriiklike normidega, st aktidega, millega on üle võetud direktiivid 85/337 ja 96/61. Ekologická skládka järeldab sellest, et neil direktiividel ei ole vahetud õigusmõju, samas kui inšpekcia leiab, et need on piisavalt selged, mis muudab eelotsuse taotlemise asjatuks. Inšpekcia märgib ühtlasi, et eelotsuse küsimused oleks tulnud esitada Najvyšší súd Slovenskej republiky menetluse esimeses staadiumis. Ka Ekologická skládka hinnangul on küsimused üleliigsed, kuna Najvyšší súd Slovenskej republiky on nüüd juba kohustatud järgima Ústavný súd Slovenskej republiky õiguslikke hinnanguid ja kuna ükski põhikohtuasja menetlusosaline ei ole palunud nende küsimustega Euroopa Kohtu poole pöörduda.
- 50 Teiseks väidab Ekologická skládka, et kuna siseriiklik õigus teeb vahet ühtse menetluse, planeerimismenetluse ja keskkonnamõju hindamise vahel, siis ei oma teine ja kolmas küsimus põhikohtuasja lahendamise seisukohast enam tähtsust. Inšpekcia arvates on selle vaheteoga põhjendatud kolmanda, neljanda ja viienda küsimuse vastuvõetamatus. See tähendab nimelt, et planeeringu kehtestamise otsuse või keskkonnamõju hindamise puudused ei mõjuta kompleksloa seaduslikkust.
- 51 Kolmandaks on neljas küsimus Ekologická skládka ja Slovaki valitsuse hinnangul hüpoteetiline. Ühelt poolt on Najvyšší súd Slovenskej republiky 6. aprilli 2009. aasta kohtumäärusega ette nähtud esialgse õiguskaitse abinõud nüüd juba oma toime täielikult minetanud. Teisalt ei oma see küsimus eelotsusetaotluse esitanud kohtus käimasolevas menetlusstaadiumis enam tähtsust, kuna see ei puuduta uute esialgse õiguskaitse abinõude määramist, vaid pigem vaidlustatud haldusaktide kehtivust.
- 52 Neljandaks ja viimaseks väidab Ekologická skládka, et ka viies küsimus on hüpoteetiline, kuna see puudutab otsust, mille Najvyšší súd Slovenskej republiky teeb põhikohtuasja menetluse lõpus. Pealegi on see küsimus vastuvõetamatu ka seetõttu, et tegemist on siseriikliku konstitutsiooniõiguse tõlgendamisega.

- 53 Selles osas peab meeles pidama, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on vaid siseriiklik kohus, kes asja menetleb ja kes vastutab tehtava lahendi eest, pädev kohtuasja erisusi arvestades hindama, kas kohtuotsuse tegemiseks on vaja eelotsust ja kas Euroopa Kohtule esitatud küsimustel on kohtuasja suhtes tähtsust. Seega juhul, kui küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus põhimõtteliselt kohustatud tegema eelotsuse (10. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-169/07: Hartlauer, EKL 2009, lk I-1721, punkt 24, ja 19. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-470/11: Garkalns, punkt 17).
- 54 Liidu õigust puudutavate eelotsuseküsimuste asjakohasust seega eeldatakse. Liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus tagasi lükata vaid siis, kui on ilmselge, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega, kui kõnealune probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada talle esitatud küsimusele tarviliku vastuse andmiseks vajalikud faktilised või õiguslikud asjaolud (1. juuni 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-570/07 ja C-571/07: Blanco Pérez ja Chao Gómez, EKL 2010, lk I-4629, punkt 36, ja 5. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-509/10: Geistbeck, punkt 48).
- 55 Ent argument, et siseriiklik õigus on kõikehõlmav, ei võimalda tuvastada, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu osundatud liidu õigusnormide tõlgendamisel ei ole mingit seost põhikohtuasjaga, seda enam, et ei ole vaidlustatud, et osa kohaldamisele kuuluvatest siseriiklikest sätetest kujutab endast liidu aktide ülevõtmise meetmeid. Argument ei ole seega piisav, et kummutada eelmises punktis osutatud eeldus, et küsimused on asjakohased.
- 56 Tuleb nentida, et asjaspepuutuvate direktiivide vahetu õigusmõju väidetav puudumine ei muuda seda analüüsi, kuna Euroopa Kohus on ELTL artikli 267 kohaselt pädev eelotsusetaotluse alusel otsustama liidu institutsioonide poolt vastu võetud aktide tõlgendamise üle, olenemata asjaolust, kas need on vahetult kohaldatavad või mitte (10. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-373/95: Maso jt, EKL 1997, lk I-4051, punkt 28; 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-254/08: Futura Immobiliare jt, EKL 2009, lk I-6995, punkt 34, ja 27. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-370/12: Pringle, punkt 89). Lisaks, mis puudutab eelotsusetaotluse väidetavat tarbetust, kuna kohaldatavad normid on selged, siis tuleb meenutada, et ELTL artikkel 267 lubab liikmesriigi kohtul alati, kui ta peab seda otstarbekaks, esitada Euroopa Kohtule tõlgendusküsimusi (vt selle kohta 26. mai 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-165/09-C-167/09: Stichting Natuur en Milieu jt, EKL 2011, lk I-4599, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 57 Inšpekcia ja Ekologická skládka ülejäänud argumendid, millega püütakse näidata, et kogu eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu, on seotud esimese küsimuse esemega ja seega annab Euroopa Kohus neile hinnangu selle küsimuse analüüsimisel.
- 58 Seoses asjaoludega, mis seonduvad sellega, et erinevad menetlused on siseriiklikus õiguses üksteisest eraldatud, on oluline rõhutada, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on küsimuses, millised järeldused tuleb sellest eraldatusest teha, hoopis teistsugusel seisukohal kui inšpekcia ja Ekologická skládka. ELTL artiklis 267 ette nähtud menetluses on Euroopa Kohtu ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanded üksteisest selgelt eraldatud ning üksnes viimane on pädev tõlgendama siseriiklikke õigusakte (17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-295/97: Piaggio, EKL 1999, lk I-3735, punkt 29, ja 17. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-500/06: Corporación Dermoestética, EKL 2008, lk I-5785, punkt 21). Siit tulenevalt ei ole need asjaolud piisavad, et tõendada, et esitatud küsimustel ilmselgelt puudub seos põhikohtuasja asjaolude või esemega.
- 59 Neljanda küsimuse vastuvõetavuse osas nähtub eelotsusetaotlusest, et Najvyšší súd Slovenskej republiky rakendas uusi esialgse õiguskaitse abinõusid eesmärgiga peatada põhikohtuasjas arutusel olevate otsuste toime. Veel enam, Ekologická skládka täpsustab oma kirjalikes seisukohtades, et tema hinnangul on otstarbekas esitada nende abinõude peale kaebus. Neil asjaoludel ei ilmne, et neljandat küsimust võiks pidada hüpoteetiliseks.

- 60 Lõpetuseks, mis puudutab viienda küsimuse vastuvõetavust, siis on selge, et Ústavný súd Slovenskej republiky leidis, et Najvyšší súd Slovenskej republiky ei ole 28. mai 2009. aasta otsusega järginud Ekologická skládka omandiõigust, kui ta tuvastas, et kompleksluba on antud tingimustel, mis on liidu õigusega vastuolus. Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtul on endiselt kahtlusi, kas põhikohtuasjas vaidlustatud otsused on liidu õigusega kooskõlas, siis ei ole viies küsimus puhtalt hüpoteetiline. Pealegi nähtub küsimuse sõnastusest, et see ei käsitle siseriikliku konstitutsiooniõiguse tõlgendamist.
- 61 Seega tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused tunnistada vastuvõetavaiks.

Esimene küsimus

- 62 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas ELTL artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus võib omal algatusel pöörduda Euroopa Kohtu poole eelotsusetaotlusega isegi siis, kui ta lahendab kohtuasja, mille liikmesriigi konstitutsioonikohus saatis tagasi pärast tema esimese otsuse kassatsioonistmes tühistamist, ja kui siseriiklik õigusnorm kohustab teda vaidluse lahendamisel järgima viimati nimetatud kohtu õiguslikke seisukohti. Samuti on tal küsimus, kas ELTL artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et see paneb samale liikmesriigi kohtule kohustuse pöörduda Euroopa Kohtu poole, samas kui tema otsuste peale saab konstitutsioonikohtule edasi kaevata, piirdudes liikmesriigi põhiseaduse või rahvusvahelise konventsiooniga tagatud õiguste ja vabaduste võimaliku rikkumise kontrollimisega.
- 63 Sissejuhatuseks olgu märgitud, et esimese küsimusega soovib Najvyšší súd Slovenskej republiky veel selgitust, kas liidu õigus lubab tal jätta kohaldamata siseriikliku õigusnormi, mis keelab tal tõstatada väidet, et seda õigust on rikutud, kui põhikohtuasja pooled ei ole seda esitanud. Eelotsusetaotlusest nähtub siiski, et see küsimus puudutab ainult direktiivi 85/337 ja nii on sellele vaja vastata vaid juhul, kui kolmandale küsimusele antavat vastust arvestades selgub, et see direktiiv kuulub põhikohtuasjas kohaldamisele.
- 64 Mis puudutab esimese eelotsuse küsimuse muid aspekte, siis väljakujunenud kohtupraktika kohaselt annab ELTL artikkel 267 liikmesriikide kohtutele asja Euroopa Kohtusse saatmiseks äärmiselt ulatusliku pädevuse, kui nad leiavad, et nende lahendada olevas asjas on tekkinud küsimusi, mis nõuavad liidu õigusnormi tõlgendamist või selle kehtivuse hindamist ning mis on vajalikud menetluses oleva asja lahendamiseks (27. juuni 1991. aasta otsus kohtuasjas C-348/89: Mecanarte, EKL 1991, lk I-3277, punkt 44, ja 5. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-173/09: Elchinov, EKL 2010, lk I-8889, punkt 26).
- 65 ELTL artikkel 267 annab seega liikmesriikide kohtutele pädevuse ja – kui see on asjakohane – paneb neile kohustuse esitada eelotsusetaotlus, kui see kohus leiab kas omal algatusel või poolte taotlusel, et kohtuvaidluse sisulises küsimuses esineb selle artikli esimeses lõigus nimetatud asjaolu (10. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-261/95: Palmisani, EKL 1997, lk I-4025, punkt 20, ja 21. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-104/10: Kelly, EKL 2011, lk I-6813, punkt 61). Seega asjaolu, et põhikohtuasja pooled ei tõstatanud eelotsusetaotluse esitanud kohtus liidu õiguse küsimust, ei takista asja saatmist Euroopa Kohtusse (16. juuni 1981. aasta otsus kohtuasjas 126/80: Salonia, EKL 1981, lk 1563, punkt 7, ja 8. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-251/11: Huet, punkt 23).
- 66 Eelotsusetaotlus põhineb nimelt kohtutevahelisel dialoogil, mille alustamine sõltub täielikult liikmesriigi kohtu hinnangust taotluse esitamise asjakohasusele ja vajalikkusele (16. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-210/06: Cartesio, EKL 2008, lk I-9641, punkt 91, ja 9. novembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-137/08: VB Pénzügyi Lízing, EKL 2010, lk I-10847, punkt 29).

- 67 Pealegi ei saa siseriikliku menetlusnormi olemasolu kahtluse alla seada liikmesriigi kohtute õigust esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus, kui neil on –nagu põhikohtuasjas – kahtlused liidu õiguse tõlgendamise osas (eespool viidatud kohtuotsus Elchinov, punkt 25, ja 20. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-396/09; Interedil, EKL 2011, lk I-9915, punkt 35).
- 68 Siseriiklik õigusnorm, mille alusel kõrgema astme kohtu antud hinnangud on liikmesriigi kohtule siduvad, ei saa seega võtta sellelt kohtult õigust esitada Euroopa Kohtule tõlgendusküsimusi liidu õiguse kohta, millega seoses need õiguslikud hinnangud anti. Ta peab saama vabalt esitada Euroopa Kohtule küsimusi, mis tal tekivad, kui ta leiab, et kõrgema astme kohtu antud õigusliku hinnangu tõttu võidakse teha kohtuotsus, mis on vastuolus liidu õigusega (9. märtsi 2010. aasta otsus kohtuasjas C-378/08: ERG jt, EKL 2010, lk I-1919, punkt 32; ja eespool viidatud kohtuotsus Elchinov, punkt 27).
- 69 Tuleb rõhutada, et selles staadiumis on liikmesriigi kohus, kes on kasutanud ELTL artikliga 267 antud pädevust, põhikohtuasja lahendamisel seotud tõlgendusega, mille Euroopa Kohus on asjassepuutuvatele sätetele andnud, ning peab vajaduse korral kalduma kõrvale kõrgema kohtu hinnangutest, kui ta leiab viidatud tõlgenduse alusel, et need ei ole kooskõlas liidu õigusega (eespool viidatud kohtuotsus Elchinov, punkt 30).
- 70 Eelmistes punktides mainitud põhimõtted kehtivad samamoodi eelotsusetaotluse esitanud kohtu suhtes, kui on tegemist asjaomase liikmesriigi konstitutsioonikohtu õigusliku seisukohaga, sest tulenevalt kindlalt väljakujunenud kohtupraktikast ei või siseriikliku õiguse sätted, isegi kui need on põhiseaduse sätted, kahjustada liidu õiguse ühtsust ja tõhusust (17. detsembri 1970. aasta otsus kohtuasjas 11/70: Internationale Handelsgesellschaft, EKL 1970, lk 1125, punkt 3, ja 8. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-409/06: Winner Wetten, EKL 2010, lk I-8015, punkt 61). Euroopa Kohus on ka juba selgitanud, et neid põhimõtteid kohaldatakse konstitutsioonikohtu suhetes kõigi teiste siseriiklike kohtutega (22. juuni 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-188/10 ja C-189/10: Melki ja Abdeli, EKL 2010, lk I-5667, punktid 41–45).
- 71 Siseriiklik säte, mis kohustab Najvyšší súd Slovenskej republiky järgima Ústavný súd Slovenskej republiky õiguslikku seisukohta, ei saa seega takistada eelotsusetaotluse esitanud kohtu pöördumist Euroopa Kohtu poole eelotsuse küsimustega menetluse kestel igal ajal, mida ta peab sobivaks, ega vajaduse korral kõrvalekaldumist Ústavný súd Slovenskej republiky antud hinnangutest, kui need osutuvad liidu õigusega vastuolus olevaiks.
- 72 Lõpuks on Najvyšší súd Slovenskej republiky kui ülemkohus lausa kohustatud esitama Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, kui ta sedastab, et kohtuvaidluse sisulises küsimuses esineb ELTL artikli 267 esimeses lõigus nimetatud asjaolu. Nimelt sellest, et liikmesriigi kohtu otsuste peale saab edasi kaevata sama liikmesriigi konstitutsioonikohtule, piirdudes liikmesriigi põhiseaduse või rahvusvahelise konventsiooniga tagatud õiguste ja vabaduste võimaliku rikkumise kontrollimisega, ei saa järeldada, et seda kohut ei saa pidada kohtuks, mille otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata ELTL artikli 267 kolmanda lõigu tähenduses.
- 73 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et ELTL artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et sellisel liikmesriigi kohtul nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on kohustus pöörduda omal algatusel Euroopa Kohtu poole eelotsusetaotlusega isegi siis, kui ta lahendab kohtuasja, mille liikmesriigi konstitutsioonikohus saatis tagasi pärast tema esimese otsuse kassatsiooniasemes tühistamist, ja kui siseriiklik õigusnorm kohustab teda vaidluse lahendamisel järgima viimati nimetatud kohtu õiguslikke seisukohti.

Teine küsimus

- 74 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas direktiivi 96/61 tuleb tõlgendada nii, et see nõuab, et käitise asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsus oleks prügila loamenetluse algusest peale asjaomasele üldsusele kättesaadav. Samuti on tal küsimus, kas otsuse kättesaadavaks tegemisest keeldumist saab põhjendada, tuginedes ärisaladusele, mis kaitseb otsuses sisalduvat teavet, või kui ei saa, siis heastada otsuse asjaomasele üldsusele kättesaadavaks tegemisega teise tasandi haldusmenetluses.
- 75 Sissejuhatuseks tuleb nentida, et eelotsusetaotlusest nähtuvalt on põhikohtuasjas arutusel olev käitis prügila, kuhu ladestatakse üle 10 tonni jäätmeid ööpäevas või mille üldmaht ületab 25 000 tonni. Käitis kuulub seega direktiivi 96/61 kohaldamisalasse, nagu tuleneb selle artiklist 1 koostoimes I lisa punktiga 5.4.
- 76 Selle direktiivi artikkel 15 näeb ette asjaomase üldsuse osalemise uute käitiste lubade väljastamise menetluses ja täpsustab, et menetlusest võetakse osa direktiivi V lisas sätestatud tingimustel. Lisa nõuab, et üldsust teavitataks muu hulgas andmetest asutuste kohta, kust saab asjakohast teavet, samuti sellest, millal ja kus tehakse teave üldsusele kättesaadavaks.
- 77 Neid üldsuse osalemise nõudeid tuleb tõlgendada Århusi konventsiooni eesmärke silmas pidades ja neid eesmärke arvesse võttes ning nagu nähtub direktiivi 96/61 osaliselt muutva direktiivi 2003/35 põhjendusest 5, tuleb liidu õigusaktid „viia konventsiooniga vastavusse” (12. mai 2011. aasta otsus kohtuasjas C-115/09: Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen, EKL 2011, lk I-3673, punkt 41). Konventsiooni artikli 6 lõige 6 sätestab, et asjast huvitatud üldsus peab saama tutvuda kogu teabega, mis pakub huvi otsuste tegemisel loa andmise kohta konventsiooni I lisas loetletud tegevuseks, mis hõlmab prügilaid, kuhu ladestatakse üle 10 tonni jäätmeid ööpäevas või mille üldmaht ületab 25 000 tonni.
- 78 Seega peavad direktiivis 96/61 ette nähtud loamenetluses asjaomasele üldsusele põhimõtteliselt olema kättesaadavad kõik selles menetluses asjassepuutuvad andmed.
- 79 Eelotsusetaotlusest ja Euroopa Kohtule saadetud toimikust nähtub, et põhikohtuasjas arutusel oleva käitise asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsus on üks neist meetmetest, mille alusel võetakse vastu lõplik otsus, kas käitist lubada või mitte, ning et see sisaldab teavet projekti keskkonnamõju kohta, tingimuste kohta, mis seatakse käitajale, et seda mõju piirata, vastuväidete kohta, mida pooled on esitanud planeeringumenetluse käigus, ja põhjuste kohta, millest lähtudes pädev asutus tegi oma valikud planeeringu kehtestamise otsuse vastuvõtmisel. Lisaks nõuavad kohaldatavad siseriiklikud sätted, et see tuleb lisada loataotlusele, mis saadetakse pädevale asutusele. Sellest järeldub, et planeeringu kehtestamise otsust tuleb pidada dokumendiks, mis sisaldab asjakohast teavet direktiivi 96/61 V lisa tähenduses ja mis põhimõtteliselt peab seega käitise loamenetluse kestel olema asjaomasele üldsusele kättesaadav.
- 80 Direktiivi 96/61 artikli 15 lõikest 4 selgub siiski, et asjaomase üldsuse osalemist võib piirata direktiivi 90/313 artikli 3 lõigetes 2 ja 3 ettenähtud piirangute kohaselt. Põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal oli direktiiv 90/313 igatahes juba kehtetuks tunnistatud ja asendatud direktiiviga 2003/4. Arvestades viimasena nimetatud direktiivile lisatud vastavustabelit, kohustust viia liidu õigusaktid vastavusse Århusi konventsiooniga ja direktiivi 96/61 artikli 15 sõnastust, mis jäeti muutmata selle direktiivi hilisemal kodifitseerimisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta direktiivis 2008/1/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta (ELT L 24, lk 8), tuleb asuda seisukohale, et direktiivi 96/61 artikli 15 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et see viitab direktiivi 2003/4 artikli 4 lõigetes 1, 2 ja 4 sätestatud piirangutele.

- 81 Nimetatud artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punkti d sõnastuse kohaselt võivad liikmesriigid sätestada teabetaotluse tagasilükkamise, kui teabe avalikustamine võib kahjustada äri- või tööstusteabe konfidentsiaalsust, kui selline konfidentsiaalsus on ette nähtud siseriikliku või liidu õigusega, et kaitsta seaduslikke majandushuve.
- 82 Sellegipoolest, eriti kui arvestada, milline tähtsus on asukohal ühe või teise direktiivis 96/61 mainitud tegevuse puhul, ja nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 79, ei saa seda teha otsuse puhul, millega ametiasutus kohaldatavatest planeerimisnõuetest lähtudes annab selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluva käitise asukohavalikut puudutava loa.
- 83 Isegi kui eeldada, et ei ole välistatud, et erandjuhul võivad mõned planeeringu kehtestamise otsuse põhjendustes esitatud asjaolud sisaldada konfidentsiaalset äri- või tööstusteavet, on käesolevas asjas selge, et sellise teabe konfidentsiaalsuse kaitset on direktiivi 2003/4 artikli 4 lõiget 4 rikkudes kasutatud selleks, et keelata asjaomasel üldsusel igasugune, isegi osaline tutvumine põhikohtuasjas arutusel oleva käitise asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsusega.
- 84 Sellest järeldub, et põhikohtuasjas arutusel oleva käitise asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsuse asjaomasele üldsusele kättesaadavaks tegemisest keeldumine esimese tasandi haldusmenetluses ei olnud direktiivi 96/61 artikli 15 lõikes 4 sätestatud erandi alusel põhjendatud. Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tarvis välja selgitada, kas otsuse asjaomasele üldsusele kättesaadavaks tegemine teise tasandi haldusmenetluses on piisav, et kõrvaldada menetlusnõuete rikkumine esimese tasandi haldusmenetluses ja vältida selle tulemusena direktiivi 96/61 artikli 15 rikkumist.
- 85 Asjaomast valdkonda reguleerivate liidu õigusnormide puudumisel tuleb iga liikmesriigi siseriiklikus õiguskorras ette näha õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse tagamise üksikasjalik kord; seda siiski tingimusel, et see ei ole ebasoodsam sarnaste riigisiseste olukordade suhtes kohaldatavast korrast (võrdväarsuse põhimõte) ega muuda liidu õiguskorrast tulenevate õiguste kasutamist tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (14. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-312/93: Peterbroeck, EKL 1995, lk I-4599, punkt 12, ja 12. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-378/10: VALE Építési, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 86 Mis puutub võrdväarsuse põhimõttesse, siis see nõuab, et kõik kaebustele kohaldatavad reeglid oleksid ühtmoodi kohaldatavad nii liidu õiguse rikkumisest tulenevate kaebuste puhul kui ka siseriikliku õiguse eiramisest tulenevate kaebuste puhul (vt eelkõige 19. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-591/10: Littlewoods Retail jt, punkt 31, ja 4. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-249/11: Byankov, punkt 70). Seega on liikmesriigi kohtu ülesanne kontrollida, kas siseriiklik õigus võimaldab sarnaseid siseriiklike menetlusnormide rikkumisi teise tasandi haldusmenetluse käigus kõrvaldada.
- 87 Mis puutub võrdväarsuse põhimõttesse, siis liidu õigus ei saa küll takistada seda, et kohaldatavad siseriiklikud õigusnormid lubavad teatud juhtudel kõrvaldada rikkumised liidu õigusega vastuolus olevatest toimingutest või aktidest, kuid selline võimalus peaks olema allutatud tingimusele, et seeläbi ei anta huvitatud isikutele võimalust hiilida kõrvale liidu eeskirjade täitmisest või olla vabastatud nende täitmisest ning et selline võimalus on rakendatav vaid erandkorras (3. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-215/06: komisjon vs. Iirimaa, EKL 2008, lk I-4911, punkt 57).
- 88 Selles osas on oluline rõhutada, et direktiivi 96/61 artikkel 15 kohustab liikmesriike andma asjaomasele üldsusele õigeaegsed ja tõhusad võimalused võtta osa loa väljastamise menetlusest. Seda sätet tuleb tõlgendada, pidades silmas sama direktiivi põhjendust 23, mille sõnastuse kohaselt peab üldsusele olema enne otsuse tegemist kättesaadav teave, mis on seotud uute käitiste tegevuslubade taotlemisega, ning Århusi konventsiooni artiklit 6, mis esiteks näeb ette – et tagada üldsuse osalemise tõhusus – üldsuse osalemise juba menetluse algetapis, kui kõik variandid on alles lahtised, ja teiseks, et vajalik info tuleb talle tutvumiseks esitada viivitamata. Sellest järeldub, et asjast huvitatud üldsusele peab esimese tasandi haldusmenetluse etapis enne esimese otsuse vastuvõtmist olema tutvumiseks esitatud kogu vajalik teave, mis on selle menetluseetapi ajal kättesaadav.

- 89 Mis puudutab küsimust, kas menetlusvigade kõrvaldamine sellega, et asjaomased dokumendid, mis ei olnud üldsusele esimese tasandi menetluses kättesaadavad, esitati tutvumiseks teise tasandi menetluses, on vastuolus tõhususe põhimõttega, siis nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu edastatud andmetest, et kohaldatava siseriikliku õigusakti kohaselt on teise tasandi haldusasutusel õigus muuta esimese tasandi haldusakti. Siiski on eelotsusetaotluse esitanud kohus pädev hindama, kas esiteks teise tasandi haldusmenetluses on kõik variandid ja lahendused alles lahtised direktiivi 96/61 artikli 15 lõike 1 tähenduses, tõlgendatuna Århusi konventsiooni artikli 6 lõiget 4 silmas pidades, ja teiseks, kas rikkumise kõrvaldamine asjaomaste dokumentide üldsusele tutvumiseks esitamisega sel menetlusetapil võimaldab üldsusel veel otsustamisprotsessi tulemust tegelikult mõjutada.
- 90 Järelikult ei ole tõhususe põhimõttega vastuolus see, et põhjendamatu keeldumist põhikohtuasjas arutusel oleva planeeringu kehtestamise otsuse üldsusele kättesaadavaks tegemisest esimese tasandi haldusmenetluses saab heastada teise tasandi haldusmenetluse käigus, tingimusel et kõik variandid ja lahendused on alles võimalikud ja rikkumise kõrvaldamine sel menetlusetapil võimaldab asjast huvitatud üldsusel veel otsustamisprotsessi tulemust tegelikult mõjutada, mille kontrollimine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.
- 91 Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 96/61 tuleb tõlgendada nii, et:
- see nõuab, et selline käitise asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsus, nagu on arutusel põhikohtuasjas, oleks käitise loamenetluse algusest peale asjaomasele üldsusele kättesaadav;
  - see ei luba liikmesriigi pädeval asutusel otsuse asjaomasele üldsusele kättesaadavaks tegemisest keelduda, tuginedes äri- või tööstusteabe konfidentsiaalsuse kaitsele, mis on ette nähtud siseriikliku või liidu õigusega, et kaitsta seaduslikke majandushuve;
  - sellega ei ole vastuolus see, et põhjendamatu keeldumist sellise planeeringu kehtestamise otsuse, nagu on arutusel põhikohtuasjas, üldsusele kättesaadavaks tegemisest esimese tasandi haldusmenetluses saab heastada teise tasandi haldusmenetluse käigus, tingimusel et kõik variandid ja lahendused on alles võimalikud ja rikkumise kõrvaldamine sel menetlusetapil võimaldab asjast huvitatud üldsusel veel otsustamisprotsessi tulemust tegelikult mõjutada, mille kontrollimine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.

Kolmas küsimus

- 92 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas direktiivi 85/337 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, et projekti keskkonnamõju hindamise käigus antud hinnangu kehtivust võib õiguspäraselt pikendada mitu aastat pärast hinnangu vastuvõtmist ja kas direktiiv nõuab sel juhul projekti keskkonnamõju uue hindamise läbiviimist.
- 93 Selles osas väidavad inspekcia ning Slovaki ja Tšehhi valitsus, et direktiiv 85/337 ei ole *ratione temporis* eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud olukorras kohaldatav.
- 94 Väljakujunenud kohtupraktikast järeldub, et keskkonda oluliselt mõjutada võivate projektide keskkonnamõju hindamise põhimõtet ei kohaldata olukorras, kus projekti kohta loa taotluse esitamise ametlik kuupäev on varasem kuupäevast, millal möödus direktiivi 85/337 ülevõtmise tähtaeg (11. augusti 1995. aasta otsus kohtuasjas C-431/92: komisjon vs. Saksamaa, EKL 1995, lk I-2189, punktid 29 ja 32, ning 18. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas C-81/96: Gedepuiterde Staten van Noord-Holland, EKL 1998, lk I-3923, punkt 23).

- 95 Nimelt puudutab see direktiiv enamasti laiaulatuslikke projekte, mille elluviimiseks on väga sageli vaja palju aega. Nõnda ei ole otstarbekas, et menetlusi, mis on juba liikmesriigi tasandil keerulised, koormataks ja muudetak aeganõudvamaks direktiivi spetsiifiliste nõuetega ning et sellega mõjutataks juba kujunenud asjaolusid (eespool viidatud kohtuotsus *Gedeputeerde Staten van Noord-Holland*, punkt 24).
- 96 Käesolevas asjas nähtub Euroopa Kohtule saadetud toimikust, et käitaja alustas põhikohtuasjas arutusel oleva prügilaprojekti teostusloa saamise eesmärgil tegutsemist 16. detsembril 1998, mil ta esitas selle projekti keskkonnamõju hindamise taotluse. Ent tulenevalt akti Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (EÜT 2003, L 236, lk 33) artiklist 2 pidi Slovaki Vabariik direktiivi 85/337 rakendama alates selle liikmesriigi Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevast, st 1. maist 2004.
- 97 Igal juhul tuleb toonitada, et Slovaki haldusasutuste poolt põhikohtuasjas arutusel oleva prügila teostusloa väljastamiseks on vaja läbida järjestikku kolm menetlust, millest igaüks lõpeb otsuse vastuvõtmisega.
- 98 Käitaja taotlused kahes esimeses menetluses on esitatud vastavalt 16. detsembril 1998 ja 7. augustil 2002, st enne direktiivi 85/337 ülevõtmise tähtaja möödumist. Kompleksloa taotlus on seevastu esitatud 25. septembril 2007, st pärast selle tähtaja möödumist. Seega tuleb kindlaks teha, kas kahe esimese taotluse esitamist võib pidada loamenetluse ametlikuks alguseks käesoleva kohtuotsuse punktis 94 osutatud kohtupraktika tähenduses.
- 99 Selles osas on kõigepealt oluline märkida, et kahes esimeses menetlusetapis esitatud taotlused ei ole lihtsalt mitteametlikud pöördumised, mille alusel ei saa ametlikku loamenetlust alustada (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, punkt 32).
- 100 Seejärel tuleb rõhutada, et 1999. aastal lõppenud keskkonnamõju hindamine viidi läbi sellise prügilaprojekti teostamiseks, millele on nõutav kompleksluba. Järgnev menetlus, nimelt ehitusloa väljastamine, põhineb sellel hinnangul. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 115, ei saa tõik, et Slovaki õiguse kohaselt hinnatakse keskkonnamõju tegelikust loa andmise menetlusest eraldi, direktiivi 85/337 ajalist kohaldatavust laiendada.
- 101 Samuti ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktis 79 esitatud kaalutlustest, et põhikohtuasjas arutusel oleva prügila asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsus on möödapääsmatult vajalik etapp, et käitaja saaks loa asjaomase prügilaprojekti teostamiseks. See otsus seab muu hulgas rea tingimusi, mida käitaja on projekti teostamisel kohustatud järgima.
- 102 Sarnast menetlust käsitledes on Euroopa Kohus leidnud, et keskkonnamõju hindamist nõudva direktiivi ajalise kohaldamise kindlakstegemisel tuleb lähtuda kuupäevast, mil projekt on ametlikult esitatud, kuna projekti hindamise erinevad etapid on omavahel seotud ja moodustavad keerulise menetluse (23. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-209/04: komisjon *vs.* Austria, EKL 2006, lk I-2755, punkt 58).
- 103 Lõpuks selgub väljakujunenud kohtupraktikast, et teostusloa direktiivi 85/337 tähenduses võib moodustuda koos mitmest eri otsusest, kui siseriiklik menetlus, mis võimaldab arendajal saada tööde alustamise loa oma projekti teostamiseks, koosneb mitmest järjestikusest etapist (vt selle kohta 7. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas C-201/02: *Wells*, EKL 2004, lk I-723, punkt 52, ja 4. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-508/03: komisjon *vs.* Ühendkuningriik, EKL 2006, lk I-3969, punkt 102). Järelikult tuleb sel juhul projekti teostusloa ametliku taotluse esitamise kuupäevaks lugeda päev, mil arendaja esitas taotluse esimese menetlusetapi alustamiseks.

104 Eeltoodud kaalutlustest järeldub, et põhikohtuasjas arutusel oleva prügila teostusloa taotluse ametlik esitamine toimus enne direktiivi 85/337 ülevõtmise kuupäeva möödumist. Sellest direktiivist tulenevad kohustused ei ole seega projekti suhtes kohaldatavad ja nii ei ole kolmandale küsimusele vaja vastata.

Neljas küsimus

105 Neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas direktiivi 96/61 artikleid 1 ja 15a koostoimes Århusi konventsiooni artiklitega 6 ja 9 tuleb tõlgendada nii, et asjast huvitatud üldsuse esindaja peab saama direktiivi artiklis 15a ette nähtud kaebusega pöörduda kohtu või mõne muu seaduse alusel asutatud pädeva sõltumatu ja erapooletu organi poole, nõudes esialgse õiguskaitse abinõude rakendamist, millega ajutiselt – kuni tulevase lõpliku otsuse tegemiseni – peatatakse selle direktiivi artiklis 4 nimetatud loa kohaldamine.

106 Liikmesriikidel on menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt Århusi konventsiooni artikli 9 ja direktiivi 96/61 artikli 15a rakendamisel tegutsemisruum, tingimusel et järgitakse võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtteid. Eelkõige peavad nad kindlaks määrama, missugune kohus või seaduse alusel asutatud sõltumatu ja erapooletu organ on pädev lahendama nimetatud sätetes osutatud kaebusi ja milliste menetlusnormide kohaselt, eeldusel et järgitakse eespool osutatud sätteid (vt analoogia alusel 18. oktoobri 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-128/09-C-131/09, C-134/09 ja C-135/09: Boxus jt, EKL 2011, lk I-9711, punkt 52).

107 Ühtlasi nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et liikmesriigi kohtul, kelle lahendada on liidu õigusega reguleeritav vaidlus, peab olema võimalus kohaldada esialgset õiguskaitset sellise kohtuotsuse täieliku toime kindlustamiseks, mis tehakse liidu õigusest väidetavalt tulenevate õiguste olemasolu kohta (19. juuni 1990. aasta otsus kohtuasjas C-213/89: Factortame jt, EKL 1990, lk I-2433, punkt 21, ja 13. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-432/05: Unibet, EKL 2007, lk I-2271, punkt 67).

108 Olgu lisatud, et direktiivi 96/61 artiklis 15a ette nähtud kaebeõigust tuleb tõlgendada selle direktiivi eesmärgist lähtudes. Euroopa Kohus on juba leidnud, et eesmärk, nagu see on määratletud direktiivi artiklis 1, on saavutada saastuse kompleksne vältimine ja kontroll, rakendades meetmeid, mille eesmärk on vältida või vähendada I lisas loetletud tegevusest tulenevat väljutamist õhku, vette ja pinnasesse, et saavutada keskkonna kui terviku kaitse kõrge tase (22. jaanuari 2009. aasta otsus kohtuasjas C-473/07: Association nationale pour la protection des eaux et rivières ja OABA, EKL 2009, lk I-319, punkt 25, ja 15. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-585/10: Møller, EKL 2011, lk I-13407, punkt 29).

109 Ent direktiivi 96/61 artiklis 15a ette nähtud kaebeõiguse teostamine ei võimaldaks saastust tõhusalt vältida, kui oleks võimatu ära hoida, et käitis, mis võis saada seda direktiivi rikkudes väljastatud teostusloa, jätkab tegutsemist loa seaduslikkust käsitleva lõpliku otsuse ootel. Sellest järeldub, et artiklis 15a ette nähtud kaebeõiguse tõhusaks tagamiseks on nõutav, et asjast huvitatud üldsuse esindajatel oleks õigus taotleda kohtult või pädevalt sõltumatult ja erapooletult organilt esialgse õiguskaitse abinõude rakendamist, mis võivad saastust vältida, muu hulgas paluda vaidlustatud loa kehtivus vajaduse korral ajutiselt peatada.

110 Eeltoodut arvestades tuleb neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 96/61 artiklit 15a tuleb tõlgendada nii, et asjast huvitatud üldsuse esindaja peab saama selles sättes ette nähtud kaebusega pöörduda kohtu või mõne muu seaduse alusel asutatud pädeva sõltumatu ja erapooletu organi poole, nõudes esialgse õiguskaitse abinõude rakendamist, millega ajutiselt – kuni tulevase lõpliku otsuse tegemiseni – peatatakse selle direktiivi artiklis 4 nimetatud loa kohaldamine.

Viies küsimus

- 111 Viienda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas liikmesriigi kohtu otsus, mis on tehtud siseriikliku menetluse raames, millega täidetakse direktiivi 96/61 artiklist 15a ning Århusi konventsiooni artikli 9 lõigetest 2 ja 4 tulenevaid kohustusi, ja mis tühistab selle direktiivi sätteid rikkudes väljastatud loa, võib ebaseaduslikult riivata käitaja omandiõigust, mille tagab Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 17.
- 112 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 182–184, piiravad direktiiviga 96/61 seatud tingimused omandi kasutamist direktiivi kohaldamisalasse kuuluva käitise seotud maal.
- 113 Omandiõigus ei ole siiski absoluutne õigus, vaid sellega tuleb arvestada vastavalt selle ülesandele ühiskonnas. Järelikult saab omandiõiguse kasutamist piirata, tingimusel et piirangud vastavad tegelikult üldise huvi eesmärkidele ega kujuta taotletavat eesmärki silmas pidades ülemäärast ja lubamatut sekkumist, mis moonutaks sel viisil tagatud õiguse olemust (3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6351, punkt 355, ja 9. märtsi 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-379/08 ja C-380/08; ERG jt, EKL 2010, lk I-2007, punkt 80).
- 114 Mis puudutab eespool nimetatud üldise huvi eesmärke, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et keskkonnakaitse kuulub nende eesmärkide hulka ja võib seega olla omandiõiguse teostamise piirangu põhjenduseks (vt 7. veebruari 1985. aasta otsus kohtuasjas 240/83: ADBHU, EKL 1985, lk 531, punkt 13; 20. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 302/86: komisjon vs. Taani, EKL 1988, lk 4607, punkt 8; 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-213/96: Outokumpu, EKL 1998, lk I-1777, punkt 32, ja eespool viidatud 9. märtsi 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-379/08 ja C-380/08: ERG jt, punkt 81).
- 115 Käsitleva omandiõiguse riive proportsionaalsuse küsimuses, kui riive on tuvastatav, piisab sellest, kui nentida, et direktiiv 96/61 tasakaalustab omavahel sellest õigusest ja keskkonnakaitsest tulenevad nõuded.
- 116 Seega tuleb viiendale küsimusele vastata, et liikmesriigi kohtu otsus, mis on tehtud siseriikliku menetluse raames, millega täidetakse direktiivi 96/61 artiklist 15a ning Århusi konventsiooni artikli 9 lõigetest 2 ja 4 tulenevaid kohustusi, ja mis tühistab selle direktiivi sätteid rikkudes väljastatud loa, ei saa sellisena ebaseaduslikult riivata käitaja omandiõigust, mille tagab Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 17.

Kohtukulud

- 117 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. ELTL artiklit 267 tuleb tõlgendada nii, et sellisel liikmesriigi kohtul nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on kohustus pöörduda omal algatusel Euroopa Kohtu poole eelotsusetaotlusega isegi siis, kui ta lahendab kohtuasja, mille liikmesriigi konstitutsioonikohus saatis tagasi pärast tema esimese otsuse kassatsioonistmes tühistamist, ja kui siseriiklik õigusnorm kohustab teda vaidluse lahendamisel järgima viimati nimetatud kohtu õiguslikke seisukohti.**

2. Nõukogu 24. septembri 1996. aasta direktiivi 96/61/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 166/2006, tuleb tõlgendada nii, et:
  - see nõuab, et selline käitise asukohavaliku planeeringu kehtestamise otsus, nagu on arutusel põhikohtuasjas, oleks käitise loamenetluse algusest peale asjaomasele üldsusele kättesaadav;
  - see ei luba liikmesriigi pädeval asutusel otsuse asjaomasele üldsusele kättesaadavaks tegemisest keelduda, tuginedes äri- või tööstusteabe konfidentsiaalsuse kaitsele, mis on ette nähtud siseriikliku või liidu õigusega, et kaitsta seaduslikke majandushuve;
  - sellega ei ole vastuolus see, et põhjendamatu keeldumist sellise planeeringu kehtestamise otsuse, nagu on arutusel põhikohtuasjas, üldsusele kättesaadavaks tegemisest esimese tasandi haldusmenetluses saab heastada teise tasandi haldusmenetluse käigus, tingimusel et kõik variandid ja lahendused on alles võimalikud ja rikkumise kõrvaldamine sel menetlusetapil võimaldab asjast huvitatud üldsusel veel otsustamisprotsessi tulemust tegelikult mõjutada, mille kontrollimine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.
3. Direktiivi 96/61, mida on muudetud määrusega nr 166/2006, artiklit 15a tuleb tõlgendada nii, et asjast huvitatud üldsuse esindaja peab saama selles sättes ette nähtud kaebusega pöörduda kohtu või mõne muu seaduse alusel asutatud sõltumatu ja erapooletu organi poole, nõudes esialgse õiguskaitse abinõude rakendamist, millega ajutiselt – kuni tulevase lõpliku otsuse tegemiseni – peatatakse selle direktiivi artiklis 4 nimetatud loa kohaldamine.
4. Liikmesriigi kohtu otsus, mis on tehtud siseriikliku menetluse raames, millega täidetakse direktiivi 96/61, mida on muudetud määrusega nr 166/2006, artiklist 15a ning Århusis 25. juunil 1998 alla kirjutatud keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni, mis on Euroopa Ühenduse nimel heaks kiidetud nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ, artikli 9 lõigetest 2 ja 4 tulenevaid kohustusi, ja mis tühistab selle direktiivi sätteid rikkudes väljastatud loa, ei saa sellisena ebaseaduslikult riivata käitaja omandiõigust, mille tagab Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 17.

Allkirjad